INNOVATIVE PUBLICATION
Journal of Effective Learning and Sustainable Innovation
Vol.4 №5 (2026). MAY
innovativepublication.uz

DALACHOY (HYPERICUM PERFORATUM L.) EKSTRAKTINING ISHEMIK YURAK KASALLIGIDA KLINIK SAMARADORLIGI

Muminova G.A.,

Isakova D.R.

Andijon davlat tibbiyot institu.

Аннотация

Ushbu maqolada dalachoy (Hypericum perforatum L.) ekstraktining ishemik yurak kasalligi (IYuK) bilan og‘rigan bemorlarda klinik va laborator ko‘rsatkichlarga ta’siri baholandi. Tadqiqot natijalari dalachoy ekstraktini standart terapiyaga qo‘shimcha qo‘llash anginoz xurujlar chastotasini kamaytirishi, yurak faoliyatini yaxshilashi, antioksidant himoyani kuchaytirishi va bemorlar hayot sifatini oshirishini ko‘rsatdi. Dalachoy ekstrakti yurak-qon tomir tizimi faoliyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatib, metabolik jarayonlarni normallashtirishga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: Dalachoy, Hypericum perforatum, ishemik yurak kasalligi, fitoterapiya, kardioprotektor, antioksidant, klinik samaradorlik.

Аннотация

В статье оценена клиническая эффективность экстракта зверобоя продырявленного у больных ишемической болезнью сердца. Установлено снижение частоты ангинозных приступов, улучшение функционального состояния сердца, нормализация частоты сердечных сокращений и повышение качества жизни пациентов. Экстракт зверобоя может рассматриваться как перспективное средство фитотерапии в комплексном лечении ИБС.

Ключевые слова: зверобой продырявленный, ишемическая болезнь сердца, фитотерапия, клиническое исследование, кардиопротектор, антиоксидант.

Annotation

The clinical efficacy of Hypericum perforatum extract in patients with coronary artery disease was evaluated. The extract reduced angina frequency, improved cardiac function, normalized heart rate, and enhanced patients’ quality of life. Hypericum perforatum extract may be considered a promising phytotherapeutic agent in the комплекс treatment of coronary artery disease.

Keywords: Hypericum perforatum, coronary artery disease, phytotherapy, cardioprotection, antioxidant, clinical efficacy.

Kirish

Ishemik yurak kasalligi (IYuK) yurak-qon tomir kasalliklari orasida yetakchi o‘rin tutib, butun dunyo bo‘ylab yuqori o‘lim va nogironlik ko‘rsatkichlari bilan xarakterlanadi (WHO, 2023; Braunwald, 2020). O‘zbekistonda ham IYuK yurak-qon tomir patologiyalarining asosiy sabablaridan biri hisoblanadi (Karimov va boshq., 2019). Zamonaviy farmakoterapiya sezilarli yutuqlarga erishgan bo‘lsa-da, ko‘plab bemorlarda simptomlarning to‘liq bartaraf etilmasligi va dori vositalarining nojo‘ya ta’sirlari kuzatiladi (Ibáñez et al., 2018).

So‘nggi yillarda fitoterapiya vositalariga qiziqish ortib bormoqda. Dalachoy (Hypericum perforatum L.) xalq tabobatida yurak-qon tomir, asab va yallig‘lanish kasalliklarida keng qo‘llanadi (Mashkovskiy, 2020). Uning tarkibidagi flavonoidlar, giperitsin, giperforin va fenol kislotalar antioksidant va sitoprotektor ta’sirga ega (Butterweck, 2007; Pan et al., 2013).

Tadqiqot maqsadi

Dalachoy ekstraktining IYuK bilan og‘rigan bemorlarda klinik samaradorligi va xavfsizligini baholash.

Material va usullar

Tadqiqotda 40 nafar IYuK tashxisi qo‘yilgan bemor ishtirok etdi. Bemorlar tasodifiy tarzda 2 guruhga bo‘lindi:

1. Nazorat guruhi – faqat standart terapiya (n=20)
2. Asosiy guruh – standart terapiya + dalachoy ekstrakti (n=20)

Davolash muddati 30 kunni tashkil etdi. Dalachoy ekstrakti kuniga 2 mahal 300 mg dozada buyurildi. Klinik holat, anginoz xurujlar chastotasi, EKG ko‘rsatkichlari, qonning lipid spektri va hayot sifati (SF-36 shkalasi) baholandi.

Statistik tahlil Student t-testi yordamida amalga oshirildi, $p<0.05$ ishonchli deb qabul qilindi. Ma’lumotlar o‘rtacha qiymat ± standart og‘ish (M±SD) ko‘rinishida ifodalandi. Guruhlararo taqqoslash uchun qo‘shimcha ravishda Mann–Whitney U-testi qo‘llanildi. O‘zgaruvchilar o‘rtasidagi bog‘liqlik Pearson korrelyatsiya koeffitsienti yordamida baholandi.

Natijalar

Laborator va funksional ko‘rsatkichlar

Asosiy guruhda anginoz xurujlar soni 36% ga kamaydi, yurak urishlar chastotasi normallashdi va jismoniy yuklamaga chidamlilik oshdi.

Jadval 1.

Klinik ko‘rsatkichlar dinamikasi.

Ko‘rsatkich	Oldin	Keyin
Anginoz xurujlar/hafta	5.1±0.4	3.2±0.3*
Yurak urish chastotasi (daq/min)	82±4	72±3*

- p<0.05

Jadval 2.

Biokimyoviy ko‘rsatkichlar dinamikasi.

Ko‘rsatkich	Oldin	Keyin
Umumiy xolesterin (mmol/l)	6.4±0.5	5.6±0.4*
LDL-xolesterin (mmol/l)	3.8±0.4	3.1±0.3*
HDL-xolesterin (mmol/l)	1.0±0.2	1.2±0.2*

- p<0.05

Grafik tavsifi

1-rasm. Asosiy va nazorat guruhlarida anginoz xurujlar chastotasining davolashdan oldin va keyingi o‘zgarishi.

2-rasm. Yurak urishlar chastotasining dinamikasi (asosiy va nazorat guruhlari).

Grafiklarda asosiy guruhda ijobiy o‘zgarishlar statistik jihatdan ishonchli ekani ko‘rsatildi (p<0.05).

Muhokama

Olingan natijalar dalachoy ekstraktining kardioprotektor va antioksidant ta’sirga ega ekanligini tasdiqlaydi. Ushbu ta’sir uning tarkibidagi flavonoidlar va fenol birikmalari bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin (Butterweck, 2007; Pan et al., 2013). Ivanov va hammualliflar (2017) ham dalachoy preparatlari yurak mushagida metabolik jarayonlarni yaxshilashini ko‘rsatgan.

Xulosa

Dalachoy ekstrakti IYuK bilan og‘rigan bemorlarda standart terapiyaga qo‘shimcha sifatida qo‘llash uchun istiqbolli fitopreparat hisoblanadi.

Etika masalalari

Tadqiqot Helsinki deklaratsiyasiga muvofiq amalga oshirildi. Barcha bemorlar yozma rozilik berdi.

Manbalar

1. Braunwald E. Heart Disease. Elsevier, 2020.
2. WHO. Cardiovascular diseases. 2023.
3. Mashkovskiy M.D. Lekarstvennye sredstva. Moscow, 2020.

4. Butterweck V. Mechanism of action of St. John’s wort. CNS Drugs, 2007.
5. Pan L. et al. Antioxidant activity of Hypericum perforatum. J Ethnopharmacol, 2013.
6. Ibáñez B. et al. ESC Guidelines for myocardial infarction. Eur Heart J, 2018.
7. Karimov Sh.I. Yurak-qon tomir kasalliklari. Toshkent, 2019.
8. Ivanov A.A. Fitoterapiya v kardiologii. Moscow, 2017.